

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק כ"ה כסליו תשפ"ד

פרשת וישב

גליון כת"ר

שנה י"ג

מפי ספרים וסופרים

מידת החסד טבועה בנפש היהודי

אחד מאתנו להגיש בעצמו אל פיו מן האוכל באמצעות מזלג כה ארוך, ועל כן נמנינו וגמרנו בינינו שיעמוד כל אחד ויאכיל את חברו, וכך אמנם עשינו וסיימנו את הסעודה. כשהוא מלא התפעלות מחכמת היהודים חזר המלך לאולם של הגויים והכריז בפניהם: הנה תראו כמה טיפשים אתם וכמה חכמים היהודים, וסיפר להם כיצד מצאו היהודים עצה להתגבר על המכשול שהציב בפניהם.

וכיום אותו גדול אשר המשיל את המשל: גם המלך החכם טעה, מפני שהפתרון שמצאו היהודים אינו נעוץ בחכמתם, כי אם מדת החסד אשר טבועה בהם, היא שהכריעה את הכף והיא שהביאה אותם להחלטה שכל אחד יאכיל את חברו, בנפש היהודי טבוע הרצון להשפיע איש על רעהו, מה שאין כן הגויים שבעצם טבעם הם דואגים כל אחד רק לעצמו, ומצוקת הזולת אינה נוגעת ללבם, ולכן לא שייך היה שיעלה על דעתם הרעיון שכל אחד יאכיל בכף שלו את חברו, וכך אפוא מתוך כעסם התחילו לריב זה עם זה וגם פצעו את עצמם עד זוב דם.

(שאל אביך ויגד)

אחד מגדולי ישראל הביא משל המדבר על מדת החסד הטבועה בנפש הישראלית והמשל הוא כדלהלן: מעשה במלך אחד שעשה סעודה גדולה בפלטרין הגדול שלו, והושיב בשני אולמות נפרדים, יהודים באולם אחד, וגויים באולם השני, ובכל סעודה העמיד לפני האורחים אותם מטעמים ואותם מעדנים ללא כל הבדל, אבל הבעיה שהיתה שם, שהמזלגות והכפות שניתנו לאורחים היו ארוכים כל כך, עד שמן הנמנע היה להביא באמצעותם את האוכל לפה, והיתה זו תחבולה מצד המלך כדי לראות מי יצליח לאכול במזלגות וכפות אלו, כעבור שעה יצא המלך לראות מה קרה, תחילה הוא נכנס לאולם של הגויים ומצא את כולם זבי דם והם מריבים ביניהם זה עם זה, בעוד שכל דברי המאכל עומדים על השולחן בלי שנגעו בהם, ובלי שיצליחו לאכול מהם אפילו משהו. משם פנה המלך לאולם של היהודים, הוא התפלא להיווכח שמטעמי ומעדני המלך נאכלו כולם, וכל היהודים יושבים ומזמרים ומשוחחים בדברי תורה. שאל אותם המלך כיצד זה הצלחתם לאכול בכלים הארוכים האלו? ענו ואמרו: אמנם כן קשה היה לכל

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאנה ותשרף היא מוצאת והיא שלמה כו' לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, ו"ל בדרך רמז עפ"מ דאיתא דימי חנוכה המה הגמר דין וזה מרמז הכתוב ויהי כמשלש חדשים, הימים שבין ראש השנה לחנוכה. ג' חדשים תשרי חשוון וכסליו, ויש קטרוג ח"ו במרומים, ויגד ליהודה לאמר, ביהודה יש אותיות הו"י ב"ה, כלומר שהמקטרג אומר להשי"ת זנתה תמר, ישראל שדממה לתמר הגם שעושים מצוות ומעשים טובים ואעפ"כ הנה הרה לזנונים בבפי' הרה עמל וילד שקר (תהלים ז) בפניות ומצוות אנשים מלומדה, הגם שבימים הנוראים עשו תשובה אבל כאשר עברו הימים הנוראים כבר עזבו אותך ונצחו ח"ו המקטרגים ונגזרה הגזרה הוציאנה ותשרף ח"ו היא מוצאת וגו'. לאיש אשר אלה לו אנכי הרה היינו לבחי' אנכי ה' אלקיך. ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה. ראה נא אפילו מצוות דרבנן ישראל מקיימים למי החותמת הרמז למצוות נר חנוכה, הפח שמן שהי' מונח בחותמו של כהן גדול, והפתילים מרמז למצוות ציצית, הכנף פתיל תכלת והמטה מרמז למזוזה, וכדאיתא, נר חנוכה בשמאל, מזוזה בימין, ובעל הבית באמצע ויתעטף בטליתו, ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, השי"ת אומר שהכל הוא ממני שמקיימים המצוות לשם השי"ת וזה צדקה ממני וזה הסניגור ונתבטלו הגזירות רעות ויצא הפס"ד לטובה אבי"ר.

(תפארת שמואל)

בכל דרכיך דעהו

אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו וכו'. ונראה לפרש עפ"ד הרבי מהרמ"מ מווארקו זי"ע עה"כ (תהלים קל"ה) בית ישראל ברכו את ה' בית אהרן ברכו את ה' בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה', שבכולם כתוב בית אבל אצל יראי ה' לא כתוב בית שיראי ה' אינם מוצאים לעצמם בעלות על הבית שמחזירים הכל לבורא ית"ש ולכן לא כתוב בהם בית (ואמר בל"א די יראי ה' זענין נשיט האזיריג) כמו כן כאן דשר בית הסוהר ראה ביוסף שאינו מחזיק עצמו לאדון על שום דבר אע"פ שזה היה שלו ממש וזה הפי' אין שר בית הסוהר רואה את כל מאומה בידו שלא מצא אדנותו של יוסף על שום דבר והטעם משום שה' אתו שיוסף ראה בכל דבר כח ה' ואדנותו ית"ש והבן.

(אמנות משה)

יעקב אבינו המתיק את הדינים של מדת אביו באמצעות מדת היראה - מגורי אביו. (תפארת היהודי)

יוסף דאג שכולם יהיו באחדות

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן (ל"ז, ב')

לכאורה קשה מה הפי' שכתבה התורה היה רועה את אחיו בצאן, היה התורה צריכה לכתוב היה רועה את צאנו, אך נכנס לכאן אחיו? וי"ל ע"פ מ"ש הבעש"ט שכשם שהרועה משגיח על צאנו שיהיו כולם כאחד, כך גם יוסף - היה רועה את אחיו - דאג לכך שיהיו באחדות (א"ה: וכן שייך גם אצל הצדיק, שפועל שהוא רועה את צאנו - שזה תלמידיו, שיהיו רק באחדות).

שבת ב'ז תשוב

או יאמר אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב (הושע י"ד, ג') עפ"י דברי רבינו הק' הרבי ר' אלימלך זצ"ל בספרו נועם אלימלך (פ' דברים) שיש עולם שנקרא כל ישראל, ושם נכללים הכל ע"י הצדיקים הקדושים (וכמו שהרחיב בזה המגיד הק' מקאזניץ בס' עבו"י על אבות), עוד ע"י קדושת ש"ק יוכל כאו"א לזכות לתשובה שלימה עיי"ש, וזה הוא הפי' אמרו אליו בזכות עולם שנקרא "כל תשא עון", ובזכות ש"ק שנקרא "טוב שנה" (תהלים צ"ב ב') טוב להודות לה' ופרש"י שם (הושע י"ד, ג'), וע"י שמירת ש"ק אזכה לתשובה, וקח טוב, השמירת שבת מכל ישראל קח והבט וחמול נא עליהם. (ישמח ישראל)

מדת החסד

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם וגו' פרש"י ז"ל נקוד על את שלא הלכו אלא לרעות את עצמן עכ"ל. ופי' כ"ק מרן אדמו"ר בעל תפארת שמואל זי"ע דהשבטים במה שהרגו את עיר שכם אף שהיה זה קנאת ה' צבאות עכ"ז לגדול מעלתם היה נראה להם כפגם במדת החסד ורצו לעשות תשובה ולתקן מדת החסד ולהשפיע החסד לדורי דורות והלכו לראות את צאן אביהם לאחוז במדת החסד והרחמנות ע"ש.

(אמנות משה)

בזכות החנוכה הבעל"ט יתבטלו כל הגזירות רעות

אכילת הצדיקים

וישבו לאכול לחם וישאו עיניהם ויראו והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד (בראשית לז כה). וקשה, מאי נפ"מ מאין באו, וי"ל, עפ"מ שפירש אא"ז ז"ל דשבטי י-ה לא ידעו אם רצון ה' למכור את יוסף אם לא, ומשום כך "וישבו לאכול לחם" כי הצדיקים הגדולים הם בשעת אכילתם במדרגתם הכי גדולה, ואז משיגים הכל, "וישאו עיניהם", שע"י האכילה נתרומם כח הראייה שלהם, "ויראו והנה אורחת ישמעאלים באה", שרצון ה' הוא למכור אותו, אלו ד"ק ז"ל. וי"ל, דהא דאפשר באכילה להגיע למדרגות גדולות למדו השבטים מיעקב אבינו, שכאשר היה צריך להכניע את לבן וחילותיו עשה סעודה, ושם כתיב ויעקב קרא לו גלעד, וזהו מה דכתיב כאן, "מגלעד", דהא דאפשר באכילה להשיג מדרגות גדולות למדו מגלעד, והשי"ת יעזור וכו'.

זה השולחן אשר לפני ה'

והנה ידוע בזוהר תרומה ובסה"ק, שצדיקים בשעת אכילתם וברכת המזון ובתורה שאומרים על שולחנם, הם מושכים השפעות טובות ופרנסות לעולם, וכמו שפירשו הפ' (שופטים י"ד, י"ד) "מהאוכל יצא מאכל" דהיינו מהאוכל בכונה הראויה - יצא מאכל, מאכל גימט' צ"א. יהוד הוי"ה אדני" הוא ג"כ בגימט' צ"א.

(תפארת שלמה)

מרגניתא דיצחק פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"צ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל נלב"ע ו' סיון תשע"ד

כשאני מגיע לפרשה הזו קשה לי לדרוש, כי למשל בפרשת נח אני דורש על צדקותו של נח ורשעותם של אנשי דורו, בפרשת יעקב ועשו אני דורש על צדקות יעקב ורשעות עשו. אבל בפרשה זו של יוסף ואחיו קשה לי לדרוש שהרי כולם היו צדיקים, וא"כ מה אדרוש? אכן כל הרש הוא רק על דרך משל ולימוד ללמוד מזה לעצמנו, ולא ח"ו שאנו יודעים וקובעים מה באמת היה.

לעולם אין לו ליהודי להסתפק במה שכבר השיג ולהיעצר במקום אחד, כי אם עליו לשאוף ולהתעלות מעלה מעלה בסולם היהדות, להיות בבחינת "מוסיף והולך". "אלה תולדות יעקב" - אלה צריכים להיות מעשיו הטובים (תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים) של כל יעקב "יוסף" להשיג יותר ויותר מפעם לפעם.

ויאמר אל ראובן אל תשפכו דם... למען הציל אותו מידם (ל"ז, כ"ב). רש"י: בת קול יצא ואמר למען הציל. וקשה למה לנו לידע זה מן הבת קול הלא בפירוש אמר אל תשפכו דם? וי"ל משום דהיה אפשר לומר לפי מה שכתב שישבו עליו בדין ודנוהו למיתה, וקיימא לן כולם מחייבים זכאי (סנהדרין יז). א"כ אולי אמר ראובן כן למה יצא יוסף חייב בדינו, לכך יצא בת קול ואמר למען הציל וגו'.

ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בו וגו' (ל"ז, י). להסיר קנאת האחים הסתר החלום בקשת אני ואמך, כי המניעה המוחלטת היא, והטעם כי לא יעלה על הדעת כי בני יעקב תשיגם הגדולה מהאמות אלא דוקא מהאבות ומעתה אין מציאות שישתחוה לו אביו, וממילא סתר החלום בפני האחים, ולבבו לא כן יחשוב.

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלם". לא יכלו דברו לשלום - מעיר רבי יהונתן אייבשיץ, שעיקר הצרה הייתה שלא יכלו לדבר אחד עם השני, ואילו נדברו ביניהם - לא מן הנמנע שהיו מוצאים דרך לשיכונך השנאה שאפינה את היחסים שבין אחי יוסף. הוסיף, כי זו אבן-הגניף של כל מחלוקת, שאין איש נדבר עם רעהו ואין צד אחד מוכן לשמוע את הצד השני ולהבינו. ואם התמונה הייתה שונה - ניתן היה לפתור מחלוקות רבות הנובעות מקנאה ומשנאה - בטוב.

"ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח". מדרך העולם, מי שמצליח רגיל לומר כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה. אבל על יוסף מעיד הכתוב שגם בשעת הצלחתו ידע כי יד ה' עשתה זאת. "ויהי ה' את יוסף" גם בשעת "ויהי איש מצליח" (שערי שמחה)

"וימאן ויאמר". כשהיצר הרע משיאך לדבר עבירה ראשית כל תמאן, תדחה אותו בלי כל טעם ונימוק. אל תענהו בוויכוחים והסברים. אסור! אחר כך "ויאמר" אתה יכול לגלגל אותו בדברים, לנמק ולהסביר "הן אדוני" ... (הסבא משפלה)

לך נא ראה את שלום אחיך (ל"ז, י"ד). שתשתדל לראות את שלימותם של האחים, את מעלותיהם ולא את חסרונותיהם, ועל ידי כך תמנע מחלוקת. (הרבי ר' בונים מפרשיסחא)

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם (ל"ז, ב'). מגיד גדול אחד היה נוהג לומר: "תמיד

והכינו את אשר יביאו

הדברים, ויום השביעי - שבת קודש - שבו שבת קל מכל מלאכתו. וכל זה נברא בטבע, שכן שם אלוקים בגי' הטבע, וכל זה נמצא במספר שבע שמורה על דברים שקורים בטבע, וכמו שכתוב חצבה עמודיה שבעה. וכותצאה מכך אם אומרים לאדם חברך מית תאשר - דהיינו תאשר את זה, אבל אמרו לך חברך אתעשר - אל תאשר (גיטין ל), כלומר שאת הטבע א"א לשנות בשום מציאות שבעולם. שאם אדם גוסס הוא לא יכול לחזור לחיים בתוך כמה ימים או שעות, או עני מרוד לא יכול להיות לאיש עשיר ורם בפתע פתאום, כי זה דברים שקורים במספר שבע, בדרך הטבע.

אמנם כשמגיעים למספר שמונה, זה כבר מעל לדרך הטבע, וכמו ברית מילה שעושים ביום השמיני, כי זה כבר מעל לדרך הטבע. ולכך, בכזה אופן, אם אומרים לאדם שאדם גוסס חוזר לחיים או אדם שהיה עני מרוד עד לפני כמה ימים התעשר לפתע פתאום, יאשר ויאמין. כי פה זה כבר מעל לדרך הטבע.

וממשיך המהר"ל וכותב, ולכך נקבע חנוכה לשמונה ימים, לומר לך שימי החנוכה, דהיינו כל הניסים והנפלאות שהיו בימים אלו, הן במלחמה של חשמונאי ובניו עם היונים הרשעים הן בעשיית המצות והן בכל דבר במהלך החיים, והן במלחמה שהייתה בכ"ד כסליו, שאפילו והיו חלשים מול גיבורים ומעטים מול רבים וכו' עם כל זה היהודים ניצחו, כי זה כבר במספר שמונה, שמעל לדרך הטבע.

הנה אנחנו מתקרבים אל הפסגה של ימים נעלים גדולים וקדושים אלה של ימים הבהירים ימי החנוכה, וכן לגמר החתימה מהימים הנוראים העל"ט (כמבואר באריכות בטעמי המנהגים, תפארת שלמה, ועוד). אל יום זאת חנוכה, וכמו שביארו עפ"י הכתוב בתהילים "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעיננו" דהיינו שהקב"ה נתן לנו במתנה את יום "זאת חנוכה" ו'היא נפלאות בעיננו' דהיינו שאנו עושים מזה פלאות, הרבה ישועות גדולות. וכידוע שהפליגו הרבה בספרים הק' במעלת גדולת וקדושת יום זה, שמן החובה לנצל כל רגע וכל עת ביום זה לתורה ועבודת השי"ת, ולא לפספס חלילה שעות יקרות אלו, ולבזבזם. וביותר האריכו לגמור את כל ספר התהילים מהחל ועד כלה, ובהאי יומא אדם יכול להמשיך ע"ע ישועות גדולות למעלה מן הטבע בכל מה שאדם צריך לישועה. וכאן נביא פה במאמר מעט מהעבודה המוטלת עלינו ביום זה עפ"י המבואר בספרים הק'.

בגמרא (שבת כא:) איתא, ת"ר מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין ב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך. והלכה כדברי ב"ה שמוסיף והולך.

החידושי הר"ם זי"ע מגור מקשה קושיא חזקה על דברי הגמרא, בתחילה אומר יום ראשון מדליק שמונה בלשון יחיד, למה המשיך למהדרין בלשון רבים. ועוד, מה הלשון 'מהדרין', שזה נשמע שצריך להדר באיזה משהו, דהיינו הכשר וכדו', הרי לא מצינו כזה לשון בכל הש"ס, אלא מצינו לשון של 'מחמירין'.

והסביר זאת עפ"י דברי המהר"ל שכתב, כידוע העולם נבאר בז' ימי הבנין, והוא, ששת ימי המעשה שבו באר הקב"ה השמים והארץ חיות ועופות ושאר

קביעה לדורות – להודות ולהלל

“נתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש", ומהראוי להתבונן למה נתקשה משה במעשה המנורה יותר מן כל מלאכת המשכן? ועוד יקשה, הנהגה הש"י יודע תעלומות לב, וכיון שידע הקב"ה אשר משה לא יהיה יכול להבין מתוך האמירה והדיבור רק ע"י ראייה, למה אמר לו הש"י מתחילה באמירה, למה לא הראהו תיכף מנורה עשויה? אבל הוא, להיות דמלאכת המשכן נגד מעשה בראשית, וכמו שאמרו רז"ל (ברכות נה.) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, ממילא מובן אשר לדמלאכת המשכן היו צריכין לידע צירופי מעשה בראשית... והנה מעשה המנורה נגד המאמר הראשון בראשית שלא נאמר ביה מבוואר ויאמר, שאינו בבחי' גילוי לנבראים, על כן נתקשה משה במעשה המנורה באמירה.

והנה במאמר הראשון בראשית שם עליו ישראל במחשבה, בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית (רש"י בראשית א', א'), עם היות שלא היו במציאות עדיין להפריח מצות ומעשים טובים, הספיק מחשבתן של ישראל מה שיפריחו אח"כ. והנה ידוע בעת הצרה והזעם כשעמדה מלכות יון לא היו יכולין ישראל לבטל הגזירה ע"י תשובה ומעשים טובים ותפילה וצעקה (כאשר עשו בימי מרדכי ואסתר), כי מלכות יון ביטלו אותם מן המצות ולא הניחו אותם להתאסף, ובעבור זה לא היה איתערותא דלתתא (כ"ב שיספיק לתשועה ולגאולה), רק היה הנס כעין מעשה בראשית שהספיק מחשבתן של ישראל מה שיסגלו אח"כ מצות ומעשים טובים, והמחשבה הזאת היא שעמדה להעלאת מ"ן איתערותא דלתתא. על כן נעשה הנס במנורה שנתקשה בו משה להיותה נגד המאמר הראשון בראשית, שגם שם הספיק מחשבתן של ישראל שיפריחו אח"כ מצות ומעשים טובים.

והנה חכמי ישראל שבאותו הדור ביודעם כל זה ברוה"ק שהישועה היתה באופן כזה, הנה בבואם לבית המקדש העריכו עבודה הראשונה הדלקת המנורה. והש"י התנוסס עמהם גם במציאת הפך, והאיר להם בנר באריכת זמן הדלקתו שלא כטבע, לידע ולהודיע חיבתו לבניו שעשה להם ישועה מעין מעשה בראשית, היינו שהיה לבחי' איתערותא דלתתא (הוא בחי' מ"ן) מה שיסגלו אח"כ מצות ומעשים טובים בעת הישועה.

ומעתה תתבונן בלשון ההודאה, אמרו "כשעמדה מלכות יון הרשעה ע"ל עמ"ך ישראל" ל"ד ייקא, אשר כביכול זה דרכך עמהם לחוננם בשביל העתיד (כמו שהיה במעשה בראשית בשביל ישראל שיסגלו אח"כ מצות). וזהו שאמר "ואת"ה ברחמי"ך הרבים עמדת לה"ם", היינו עמדת על אופנם וטבעם ומנהגם אשר אחר הישועה יודו לשמך כי טוב והיא שעמדה להם, הגם שלא היה בידם זכות עדיין עשית עמהם מעין מעשה בראשית, וכביכול אתה עמדת להם, אתה ערבת בעדם ובשבילם לפני מידת הדין אשר אח"כ יעבדוך ויודו לשמך. על כן אמר אח"כ בהודאה אשר כן עשו זרע ישראל, "ואחר כך באו בניך וכו' והדליקו נרות וכו'", עשו עבודה הראשונה בנרות המנורה דייקא להורות הישועה באיזה בחינה היה, כי ידעו והבינו ברוח קדשם כי ביד הדור זכות אין כ"כ, רק לה' הישועה מעין מעשה בראשית. משא"כ בנס דפורים לא הוצרכו להזכיר בהודאה מה עשו בני ישראל אחר הישועה, כי עשו קודם הישועה צום ובכי ומספד ותעל שועתם אל האלוקים. הבן.

ובזה יתפרש לך הכתוב (תהלים ע"ב, י"ח) ברוך ה' אלוקים אלוקי ישראל עושה נפלאות לבדו וכו', דקשה מה משמיענו שהוא ית"ש עושה נפלאות לבדו, ומי הוא הפתי אשר יאמין שיש מסייע ח"ו. אך הוא, כאשר יש איתערותא דלתתא בפעולת מצוה ומעשים טובים הנה הוא ית"ש ימהר ישועה ויחיש גאולה ע"י מעשה ישראל, אבל כשאין איתערותא דלתתא ח"ו בזכויות (אעפ"כ לא יטוש ה' את עמו) הנה הש"י עושה נפלאות לבדו כביכול בלי איתערותא, והאיתערותא דלתתא הוא שהוא אלוקי ישראל שעלו במחשבה בראשית הבריאה קודם שעשו מצות ומעשים טובים, הספיק מחשבתן למה שיעשו אחר כך בעת הבראם. עכ"ל הק'. ומכאן שלא היה בידם ליכות להישועה, והקב"ה עשה להם הישועה, בשביל שיוכלו להודות אח"כ, וזה מחסדי הש"י שאפילו ואין מעשים שנוכל ליכות להישועה, אמנם ממקומו הוא יפן ברחמי ויחון עם ישראל בכל מה שהם צריכים להיושע.

וגם לעתיד לבוא תהא רק עבודת ההודאה, וכדבריו הק' של ה"תפארת שלמה" זי"ע (זאת חנוכה, ד"ה וקבעום) וזל"ה ק: "וקבעום בהלל והודאה. ידועים הם דבריו הרמב"ן (סוף פ' בא), וז"ל "וכוונת כל המצות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו. והוא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין לעלוון בתחוננים חפץ מלבד זה שידע האדם ויודה

בפרשת השבוע קוראים על חלק מהקשיים והיסורים שעוברים על יוסף הצדיק שהינו רק בן י"ז שנים, וגולה ממקום למקום בלי אבא ובלי אמא, ובלי ידידים. בין ישמעאלים ומדיינים. ומתוך עשר אחים שיש לו, אף אחד לא עומד לעזור ולסייע בעודו, אלא ההיפך הוא הנכון, הם מגרשים אותו, זורקים אותו לבור, ומוכרים אותו לגוים. ופה יש דבר יחיד ומיוחד שאף אחד לא יוכל לקחת זאת מידו, שעל כל דבר קטן כגדול, קשה וקל, על כולנה היה שגור שם ה' על פיו והתפלל: "רבון העולמים אתה בטחוני, אתה פטרוני, תתנני לחן לחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי" וכל אשר הוא עושה, ה' מצליח בידו. [וכפירוש רש"י "ה' אתו - שם שמים שגור על פיו] ובה סלל את הדרך לכל הדורות הבאים, שכל המתפלל על דבר ברציפות לרבון כל העולמים, יוכל לעבור את הכל על מקומו בשלום.

ומכאן עולה לנו התמיהה, מהיכן שאב יוסף הצדיק את הכוחות האלו, לשמוח בבית האסורים, ולעבור את כל המסע הארוך הזה מתוך רוגע? נענה ונאמר, התשובה טמונה היטב בפסוקי הפרשה "וישראל אהב את יוסף" "אתה בני יוסף" יעקב אבינו ע"ה ידע ברוח הקודש כל מה שבני ישראל הולכים לעבור בארץ מצרים, ועל שנות הרעב ההולכים לבוא, וידע שיוסף הוא השליח הנאמן לקיים השליחות, ולכן אמר לו תדע לך אתה הוא "יוסף", דע לך שביום מהימים בזמן שבית המקדש יהיה מונח על לבן אהרן תמיד ה"ב אבנים כנגד ה"ב שבטים, ואתה הוא "אבן שוהם" ונא שמוא על עצמך, ותחזיק מעמד, ואל תפול ברוח הזמן, כי יבוא יום ואתה תהיה במקום הכי קדוש בעולם, ויזכרו אותך תמיד. וזה נתן לו את הכל להחזיק מעמד למעלה מדרך הטבע בכל התקופות ובכל הזמנים, וזכות זו עמדה בכל מקום שהיה, שה' יצליח דרכו, וכל ה' הוא עושה ה' מצליח בידו.

והשלחבת עולה מאלוה. יותר ממה שזכה יוסף הצדיק ע"י התפילה לעבור הכל בשלום, אלא שיותר מכך, ספר מוסר הוא לנו, לידע שהקב"ה מביא יסורים על האדם, הוא אומר לו "אתה היא בני...", תחזיק מעמד - אתה לא לבד, ותדע שהקב"ה מלווה אותך בכל הדרכים על צעד ושעל, שהרי כל הדרכים בחזקת סכנה, וסופם של דברים תראה שהכל יהפוך ממור למתוק! מצרה לרוחה! ותזכה ליקר וגדולה יותר ממה ששיערת לעצמך! ואזי תזכה להודות מתוך חיוב "לפיכך אנו חייבים להודות לך...", על כל מה שעברנו מנעורי עד היום הזה. אמנם אדם ל"ע עובר יסורים, אבל כל זה בא לתכלית השלימות, שיוכל להיות משנה למלך... ופעמים שאדם לא מספיק כלי מחזיק לברכה לקבל את ההשפעות הטובות הנשפעים מן השמים, וכדי להיות הכלי הקב"ה מביא על האדם יסורים, שיוכל להיות הכלי הראוי לקבל את כל ההשפעות הטובות ברו"ג. אבל אין ספק שהדבר היחיד שיוכל לחזק כל א' בתקופות השונות העוברים עליו במשך הזמנים, הוא לא אחר מאשר לישא תפילה מעומק הלב לרבון כל העולמים שנוכל להחזיק מעמד, ולהיות באמת הכלי מחזיק לברכה.

כך או כך, נמצאים אנו בימים מס' קודם ימי החנוכה המאירים והבהירים, ימים שבו אנו מודים ומהללים לה' הגדול על כל הניסים והנפלאות שעשה עמינו בימים ההם ובזמן הזה. לכאורה קשה למה אנו מצווים רק בלהודות ולהלל בימי החנוכה, ולא כמו בימי הפורים שאנו מצווים לעשות אותם ימי משתה ושמחה? הלא אנו צריכים להיות בשמחה שניצלנו מכל גזירות יון, ועל שמצאו את הכד שבחותמו של כהן גדול, ועל הניצחון הגדול שניצחו הגיבורים ביד החלשים, והרבים ביד המעטים?

ולפני שנבין את התמיהה, יש לנו להקדים בדבריו הק' של ה"בני יששכר" (מאמר ד', הלל והודאה, אות מ"ט) שיש להתבונן בנוסח ההודאה דפורים תקנו 'כשעמד עליהם המן וכו', ולא תקנו לומר 'כשעמד המן הרשע על עמ"ך ישראל', כי הוא באמת כעין שפת יתר, דבאומרו 'כשעמד עליהם' קאי על שלמעלה שאומרים 'על הניסים וכו' שעשית לאבותינו וכו' בימי מרדכי וכו', כשעמד עליהם וכו' היינו על אבותינו הנ"ל, הנה גם בכאן היה מספיק שיאמרו כן 'כשעמדה עליהם מלכות יון וכו'', ולמה תקנו לפרט 'על עמך ישראל' ועל דרך זה יש גם לדקדק אומרו כאן 'אתה ברחמיך הרבים עמדת להם וכו' מהו לשון עמידה? ועוד, הנה בהודאה דפורים לא נאמר רק סיפור הישועה שנתלה המן עם בניו, אבל לא נאמר מה עשו אח"כ בני ישראל, ובהודאה הזאת אמרו 'ואחר כך באו בניך וכו' ופנו את היכלך וכו' וזתרו וכו' והדליקו נרות?!

ויש לבאר, שכל הנס של חנוכה, לא היה במקרה כלל. ולכאורה מה נשתנה הנס הזה מכל הניסים, שכל הניסים שנעשו לישראל היה הנס לצורך הישועה וההצלה, והנס הזה דחנוכה לא היה לצורך הישועה? אלא שידוע מה שכתבו תלמידי הבעש"ט על הא דאמרו רז"ל (במדבר רבה ט"ו, ד') ויש לבאר, שכל הנס של חנוכה, לא היה במקרה כלל. ולכאורה מה נשתנה הנס הזה מכל הניסים, שכל הניסים שנעשו לישראל היה הנס לצורך הישועה וההצלה, והנס הזה דחנוכה לא היה לצורך הישועה? אלא שידוע מה שכתבו תלמידי הבעש"ט על הא דאמרו רז"ל (במדבר רבה ט"ו, ד')

עלינו אנו מהללים אותך. 'זחסידיך צדיקים עושי רצונך'. שכל עיקר כוונתם רק לעשות רצונך, ובהם הם עושים הרצון להשי"ת להטיב עמנו. "וכל עמך בית ישראל ברנה יודו ויברכו את שמך מלכנו תמיד. כי לך טוב להודות". זהו הדבר בעצמו לטובה יחשב שאנו זוכים להלל אותו לשמו הגדול. וז"ש 'קבעו שמונת ימי חנוכה'. להיות כן בקביעות תמיד. הגם כי עתה הנה כובד הגלות מר מאד. עכ"ז כאשר יבא עת לחננה נדע כי הכל הי' לטובה. עכ"ל הק'. היוחידות של בני ישראל, שאין בשאר האומות, שישאל מודים לה' גם בעת צרה, שהכל נעשה על ידו, ולטובת האדם. ולכס גם בקעו את ימי החנוכה, שזה יהיה 'קבעו' קבוע תמיד שאנו צריכים להודות ולהלל לה' הגדול על כל מה שעושה עימנו לטוב ולמושב.

ומכאן נחזור לקושיתנו שהביאנו בתחילת דברינו, שלכאורה למה מוזכר את העניין של 'שמחה' בימי החנוכה, ורק מוזכר 'להודות ולהלל', שחז"ל מורים לאדם, דע לך שעליך בכל רגע ורגע להודות ולהלל להשי"ת על מה שעושה עמך, ואפילו שזה נראה בעיניו לתמיהה למה ההתנהגות עם האדם לפעמים הם בדרך של מידת הדין, גם כאן עליו להודות ולהלל, ובבוא היום יראה איך שהכל נעשה לטובתו ולמענו, שיוכל לזכות להיות כלי מחזיק לברכה לקבל את כל ההשפעות טובות, בכל הישועות הנצרכות ברו"ג, עדי נזכה לביאת גואל צדק בב"א.

וכאן גם אפשר להבין את כל דרכיו של יוסף הצדיק, מאז שזכה להיות 'אתה בני יוסף' וזכה לקבל את הכתונת פסים מאביו הגדול, ולעבור את כל המעברים והקשיים, ולזכות לבסוף להיות משנה למלך מצרים, שידע שעליו להודות ולהלל להשי"ת על מה שעובר עליו, ואפילו שלכאורה לא יכול להבין למה עליו לעבור כל הדרך הקשה הזאת, אבל במחשבתו הוא מבין דבר אחד שהינו "יוסף" ויוסף הוא צדיק יסוד עולם, וזה עתיד להתגלות באחד מהימים, ולכן עליו להחזיק מעמד חזק, שיוכל להגיע לתיקון השלם. ולכן יעקב הצדיק בחר בו מכל האחים הקדושים, כי ראה ברוח קדשו את כל שהולך לעבור על עם ישראל בארץ מצרים, ובכל עול הגליות, ויוסף הצדיק הוא הכין לעם ישראל את הדרך להתפלל גם בעול הגליות, גם שקשה לנו מפרעה ומעבדיו, בכל הדורות, גם אז להתפלל, ולקוות לטוב.

נר חנוכה הוא המצוה היחידה שיש עליה זמן 'משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק', ולא כמו כל הימים טובים שבה ביום או בלילה או בשתייהם, להורות לאדם שתשקע החמה, וראה שחשך עליו העולם, והוא בבית האסורים של פרעה במצרים, והוא לבד בלי שום קרובים וידידים, ידע שעליו להאיר את הנרות חנוכה, לחזק את עצמו ולומר בליבו "אני הוא יוסף", ואז נזכה באמת להאיר את ליבנו באור נרות החנוכה המאירים, ושזכה ל"אור" חדש על ציון תאיר, ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו.

לא לוקויו שבראו. וכוונת רוממת הקול בתפלות, וכוונת בתי כנסיות, וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיו לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה לזה ויאמרו לפניו בריותיך אנהנו וכו". ולכאורה צריך להתבונן בדבריו הלא יש תרי"ג מצות וסודם ותיקונם אשר בהם נברא העולם. אך הענין הוא כפי מה שאחזכ"ל כי שמו של משיח קודם למעשה בראשית 'יהי אור' זהו אורו של משיח. כי עתה באורך הגלות עדיין היצירה מרקד בינינו, והבחירה הפשוטה להטות לבבו לטוב ולהיפך בו, אבל לעתיד הנה רוח הטומאה יעביר מן הארץ, וכבר יתוקן הכל על מקומו בבתחלה, ולא ישאר לצדיקים עבודה אחרת זולת להודות ולהלל לשמו הגדול אשר ינטלם וינשאם כל ימי העולם. והוא באמת תכלית המכוון בבריאה מאז בתחלה. וזהו שאמרנו 'שמו של משיח קדם למעשה בראשית' כי כל גלגולי מצות ומעש"ט ותרי"ג מצות בעולם הזה הוא להשיב ולכוון המקדש על מכוננו, כאשר זה יהי' בזמן המשיח ב"ב. וז"ש ויהי אור זהו אורו של משיח. ואמרו חכז"ל גזזו לצדיקים לעתיד לבוא ר"ל לצדיקי הדור להאיר באור הקדום בכל ימיהם. והוא האור בשבת וחנוכה. וזה שאמרו 'קבעו בהלל והודאה' שהמשיכו בנר חנוכה האור הגנוז משבעת ימי בראשית מה שיהי' כן לעתיד רק להודות ולהלל כנ"ל. ע"כ דבריו הק'.

ולחוסף עוד נופך בדבריו הק' שמביא (שם ד"ה וקבעו) 'וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול. וגם בגמ' מצינו בלשון הזה קבעו בהלל והודאה. יבואר עפ"י מ"ש בפסוק "כל הגוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך כי גדול אתה ועושה נפלאות וכו' ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם כו". פי' האמנם כי גם כל באי עולם נותנים הודאה ושבח להשי" בעת אשר הם רואים את הנפלאות אשר נעשה עמהם! אך אנחנו צריכין להודות תמיד הן בטוב והן ח"ו בעקו. הלא אנו יודעים כי הכל לטובה וסוף דבר נזכה לראות כי הכל לטובה, וכאשר נזכה במהרה להושע בגאולה שלימה נדע כי כל מה שעבר עלינו בימי הגלות הכל הי' לטובה, כמ"ש בפי' הפ' 'והי' עקב תשמעו את המשפטים האלה', פי' כי בעקבות דמשיחא כאשר תחזינה עינינו בביאת הגאולה, אזי נדע ונבין כי כל המשפטים והיסורים אשר עברו עלינו הכל הי' לטובה. ולזה בהלל הגדול שאנו מספרים כל הטובות והחסדים אשר נעשו עמנו 'לעושה נפלאות כו' לגזור ים סוף כו' נותן לחם כו' ולבסוף מסיים 'הודו לקל השמים כל"ח'. פי' עיקר השבח והודי' לקל השמים. ע"ז אנו צריכין להודות כל"ח. אף כי לפעמים הוא מתנהג עמנו במידת הדין להעניש אותנו ח"ו הן בחסרון בגוף או בממון ח"ו בחסרון הפרנסה עכ"ז צריך להודות תמיד וז"ש 'ואנחנו עמך כו' נודה לך לעולם כי לעולם חסדו'. כי תמיד רק חסד הוא. וז"ש 'יהללוך ד' על כל מעשיך וחסידך צדיקים עושי רצונך', פי' על כל מעשיך מה שעובר

והכינו את אשר יביאו / המשך מעמוד ב'

שעות. כשיצא שאל את חבריו, איך יכול להיות שאומרים שכל מי שנכנס לפה נהיה לאדם עשיר, הלא אני הייתי שם למך כמה שעות, ויצאתי בלא כלום. אמרו לו כסיל אתה, מי שעובד שם, ומתעסק ביהלומים, ומנקה אותם מכל רבב, בכדי שיהיה מואר לכל עין, הוא נהיה לאדם עשיר, אבל אתה שסתם הסתובבת, מה כבר יכול להיות...

כך המשיכו את זה לאנשים שנכנסים בשערי ימים אלו, עולים עוד קומה

ועוד קומה, עוברים עוד יום ועוד יום של ימי החנוכה, מדליקים את המנורה, וממשיכים בדרך, אבל לאחר כמה ימים מרגישים כלום מהאורות שכתוב שנשפע על אדם בימים אלו, משום שהם סתם הדליקו, כמצות אנשים מלומדה, עברו ונכנסו, והמשיכו בדרך. אבל מי שהכניס את עצמו בתוך המצוה, והתחמם לאורה, וניצל את כל הימים הללו לעסוק בהם בתורה ובעבודת השי"ת, אזי הם זוכים להיות כוס של ברכה, להיות מושפע מהברכות מלעילא על כל השנה הבעל"ט.

ויהי רצון שנזכה להיות כוס של ברכה לקבל את כל ההשפעות הטובות שנשפעים בימים אלו, ואור חדש על ציון תאיר במהרה לאורו בגאולה השלימה בקרוב ובמינוי אמן וכן יהי רצון.

מהימים הללו, צריך לעבוד על זה בכדי שזה יגיע אליו. (מתוך דרשה שנאמרה ע"י פמ"מ הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א).

ולכך אנו אומרים בעל הניסים, בימים ההם בזמן הזה, שימים אלו נקבעים ונעשים מדי שנה בשנה כשמגיעים ימים אלו של חנוכה, וכל הניסים והנפלאות שהיו 'בימים ההם' מתגלה בכל שנה ושנה 'בזמן הזה' בדור שלנו עתה. והזמן מסוגל לפעול ישועות גדולות מעל לדרך הטבע בכל העינים,

ונפתח שערי שמים לכל התפילות והבקשות, ועולים אל מקום השכינה לפני מלכו של עולם הקב"ה (ספרים). ועל דרך זה הסביר באחד מהספרים הק' דלמה אומרים ש'קבעו את ימי החנוכה לשנה אחרת', משום שבני ישראל לאחר שראו את השנה שלאחר ימים אלו שהיה לטובה ולברכה, והיה להם אור בכל הדרכים באותו השנה, את זה הם קבעו לדורות, שנוכל גם בזמנינו לקחת את כל האורות הנסים והנפלאות שהיו בימים ההם כן בזמן הזה, בבוא עתם של ימים אלו.

החכם עיניו בראשו לנצל ימים קדושים ונעלים אלו, שאפשר לזכות לניסים שמעל לדרך הטבע, ולא להיות כמו אדם שהגיע למקום שמנקים את היהלומים ומבריקים אותם, וכל אדם שמצליח ומוכר את זה עושה פרנסה יפה. למעשה, אותו אדם הגיע ביקר שם, עלה וירד קומות, נכנס לחדר זה והציץ לחדר שממול, כך למשך כמה

• זאת חנוכה •

סגולה לפקידת עקרות

בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר העניין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל 'זאת חנוכה'.

(בני יששכר, כסלו מאמר ב')

יום זה הוא עת רצון לקבלת תפילותינו לפרנסה בכבוד

"ידוע מה שהצדיקים אומרים אשר עת מוכשר להמשיך פרנסה טובה לישראל הוא 'זאת חנוכה', וכמו כן בשמיני עצרת שהוא שמיני של חג, מברכים הגשם הרומז על גשמיות ופרנסה, כי 'זאת חנוכה' (שהוא גם יום שמיני) הוא במלכות". (אמרי נעים' מדויקוב חנוכה ח"א)

יש נוהגים ביום זה להרבות קצת בסעודה ובשירות ותשבחות, ומקורו על פי דברי המדרש (שה"ש ט ט) "שעושיך סעודה לגמרה של תורה" (עין רמ"א סי' תרס"ט ומשנה ברורה סק"ו), והוא הדין לגמרה של מצוה. לכן, גדולי החסידות ערכו בו את שולחנם הקדוש ברוב עם מתוך שירים ותשבחות

שנשתוקק תמיד אליך יותר ויותר

מאמר מיוחד לחנוכה במשנת בעל השם משמואל" • נכתב ע"י הרב משה רוזנברג הי"ו

חנוכה היא זמן חידוש עבודה תורה ותפילה

בחיות וזריזות והתלהבות

מאמר מיוחד לימי החנוכה עפ"י הספה"ק שם משמואל ושאר ספה"ק זי"ע

[כלל זה נקוט בידך. כל מקום שלא נכתב איה מקומו, או שנכתב מקור ולא נכתב שם הספר, מקורו טהור מהספה"ק שם משמואל]

ויותר מזה איתא, ואלמלא מקרא כתוב אין אנו יכולים לכותבו, וכך אמר בקדשו המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע (תורת המגיד ואתחנן, תורי זהב, צו):
"כי ה' אלקיך אש אוכלה (צו ד, כד), פירש הרב הויתק איש אלהי מו"ה דוב בער מק"ק מעזריטש, היינו התלהבות שבעת עבודתו אוכלה הוא, בכיבוד זה אכילתו, היינו התענוג והשעשועים של יתברך, ע"ד (שמות כד, יא) ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, והתרגום [והונו חדן בקרבניהון דאתקבלו ברעוא כאילו אכלין ושתן] וחדו בנפשיהן, כאילו אכלו ושתו, וע"ד ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים (זח"ג, ז א)."

וכדי לסבר את האוזן, נביא מדברי הרה"ק הקדושת לוי זי"ע בביאורו (ליקוטים לאבות) בהבדל בין מי שעובד את השי"ת בתורה ומצוות עם התלהבות ובין מי שמתפלל ולומד ללא התלהבות, משל לעבד שהמלך צוה שילמוד תבסיסי מלחמה האריך לאחזו הכלי זיין, והאריך שיעמוד נגד הנלחמים אתו במלחמה כמטרה לחץ. והנה בעת שלומדין אותו אין נותנין בו אש, שאין צורך לאש, והנה זה האיש שלמד פעם אחת בא למלחמה ונטל זה הכלי זיין, ועמד כך ועשה בו כאשר עשה בו כבראשונה, ולא נתן בו אש כבתחילה, והנלחמים אותו כבשו אותו ושחקו מאתו.

כן הנמשל, הבורא ברוך הוא לית מחשבה תפיסא ביה כלל (תיקו"ז הקדמה יז, א), ונתן לנו תורה באש שחורה על גבי אש לבנה (עי' ד"ר ג, יב; זח"ק ח"ג קלב, א) כדי שבזה נלחם נגד היצר הרע. ואנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, וצוה לנו וקדש לנו בפרישות, כמו שכתב רש"י (ויקרא יט, ב) 'קדושים תהיו' - פרושים תהיו, שעל ידי המצות שאנו עושין בהתלהבות גדול בחשק עצום אנו נדבקים בפנימיות המצוה דהיא אש לבנה, ונרחקים מהחומר, ולפי גודל התלהבות כן הוא התרחקות מהחומר ובא יותר להשגת הבורא, אבל העושה בלי התלהבות רק מצות אנשים מלומדה, הוא כמו העבד הנ"ל שאין נותן האש בכלי זיין בעת מלחמה.

ובזה מבאר המשנה אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת' (אבות ב, ח), דהנה יש לדקדק למה אמר לשון 'לעצמך', ולשון 'נוצרת' דוקא ועפ"י הדברים הנ"ל מובן כי זהו כונת חכמינו ז"ל 'אל תחזיק טובה לעצמך', כלומר שלא תחזיק התורה ותהא מקום גם כן 'לעצמך' דהיינו הגוף, 'כי לכך נוצרת', פירוש לשון 'צורה', שנוצרת בצורה להתגבר כח הצורה הרוחניות להתלהב בו על הגשמיות ולהדבק בצורה העליונה.

אש התלהבות האדם בתורה ועבודה רשפיה רשפי אש, האש הזה הוא מלבן ושורף את כל לכלוך וכל שחרות, מה שאין בכח שום מצוה בלתי התלהבות ואש דת לעשות, 'ואין שום ערך ודמיון לתורה ועבודה הנעשה בהתלהבות לנעשה בלתי התלהבות' (משפטים ושקלים שנת תרע"ח), 'וכל מי שעושה מעשים טובים ולימוד התורה רק עפ"י סדר טבעי בקרירות רוח בלי חיות ובלי התלהבות, זה לאות שהוא בלתי כח הנשמה שהיא ממקור החיים מוצאה', וזהו שבזוה"ק (ח"א קצ"ו ע"ב) בכחך דא נשמתא, ובהעדר כח הנשמה מזדווג לו כח רע לעומתה, וזהו ממש כענין טומאת מת לפי טעם הזוה"ק ומשתלח ממחנה שכינה שדוגמת הנשמה שבאדם (נשא, תרע"ב).

ואין זה תוספת או תכלין טוב, אלא 'שכפי גודל אור התלהבות האהבה והיראה שיש לו בעשייתה - כן תגדל המצוה', מפני 'שעיקר העבודות בתורה ובתפילה ובכל המצות היא האהבה והיראה שעושה בה המצוה ההיא', והנה ידוע, שהעבודה היא צורך גבוה, כמאמר הכתוב (תהלים סח לה) תנו עוז לאלוקים, ועל ידי עבודת בני ישראל - נתעלית השכינה הקדושה להתייחד עם דודה, ואולם, עיקר יחודי העולמות העליונים ובנין קומת השכינה - הם תלויים במחשבות המצוה; שכפי גודל יקר תבערת יקוד האהבה והיראה - כן נעשים היחודים בעולמות העליונים; שהרי הגם שנאמר (איוב לו ה) קל כביר לא ימאס, שתפילות רבים אינם חוזרות ריקם - אף על פי כן אנו רואים שזה כמה שנים שעברו אשר אנו מתפללים ומקיימין המצוה, ועדיין לא נגמר עליות השכינה, ולא ביאת הגאולה על ידי עשייתם; יורה שהעיקר תלוי במחשבה, ולכן מפני שעדיין לא היתה מחשבת המצוה בתורה ובתפילה זך וברור מכל סיג - לכן עדיין לא נגמר היחוד וברור העולמות, ומעשה המצוה,

איתא בספרים הקדושים, שחטא ישראל אז שבשביל זה התגברו עליהם היונים היה, התרשלות בעבודה בלי התלהבות ורגש הנפש רק כמצות אנשים מלומדה, וזה הוא בלי טעם וריח, כי ע"כ תורה ומצוות מכוננות בשם טעם וריח, באשר טעם וריח הם חיותו של דבר, וזה נתן כח ליונים לטמא הכל ולבטל מהם לגמרי את הטעם והריח (תורה ומצוות), ועל כן כשעשו תשובה ומסרו נפשם לקיים התורה והמצוות, שאין לך התלהבות ורגש הנפש יותר מזה, והושיעם השם יתברך וגברו בית השמונאים ונצחום, ונתעורר בקרבם רגש אהבה להתחיל בעבודה מחדש (ליל ב). וזכו לנס בענין טהרה שלא ידליקו שמן טמא, להורות להם שיהיו מעתה בעבודתם שתהיה בטעם וריח (מקץ ושבת חנוכה שנת תרע"א). ומאז ועד היום חנוכה היא זמן חידוש עבודה תורה ותפילה בחיות וזריזות והתלהבות (מקץ תר"פ).

היוצא לנו מדבריו הקדושים כי כל חטא ישראל היה ההתלהבות, עשו תשובה ומסרו נפשם על ענין ההתלהבות, ולכן מאז ועד היום חנוכה היא זמן חידוש בהתלהבות, ולכאורה יפלא מאד ענין זה, דיוצא לפי זה שהיו מלאים בתורה ומצוות ועבודת השי"ת, אלא שעשו זאת בלי חיות וזריזות והתלהבות, ועל ידי זה נתנו כח בידי היונים הרשעים להשכיחם תורתך ולהעבירם על חוקי רצונך, ומאד יפלא הדבר, מה גודל החטא במה שלא עשו זאת בהתלהבות.

ובכלל צריך להבין מדוע כה חשובה היא מדת ההתלהבות, הן אדם יכול לומר לעצמו, אני מלא ב"ה תורה ומצוות ומעשים טובים, אני ממלא את סדר יומי כדבעי, ומה יש לזה שייכות עם התלהבות ותשוקה ושאר עניינים כאלו. וגם להיפך יכול אדם לומר, הן תורה ומצוות שיש ללמוד לשמור ולעשות, זה אני מבין, אבל מהו המילה החדשה הזאת 'התלהבות' וכיו"ב, מה יתן לי ומה יוסף לי התלהבות לתורה ומצוות ועשיית רצון השי"ת אם אני כל הזמן נופל ולא מצליח להתעלות בתורה ועבודת השי"ת.

והיות וענין ההתלהבות הוא עיקר החסידות ובפרט בספה"ק שם משמואל זי"ע, באנו להביא בכאן עפ"י משנתו הטהורה ומצורף לזה בתחילת המאמר כמה לשונות מניצוצות הספרים הקדושים בביאור ענין זה.

•••

ראשית כל שא עינך וראה, לדבריו המלהיבים של הרה"ק המגן אברהם מטריסק זי"ע (וירא): 'שהאדם שיש לו התלהבות גדול תמיד לעבודת השי"ת ובווער בו אשיות אהבת השי"ת כרשפי אש בכסיפה ותשוקה אמיתיות, על ידי זה הוא זוכה לתיקון הנשמה שתזדכך נשמתו מכל הזוהמות והכתמים, ויאיר אור נשמתו בקרבו דוגמת רוחניות מלאכי ושרפי מעלה בבחינת והנה שרף שיהיה דומה ממש למלאך ושרף'.

ויותר מכן אמר בקדשו הרה"ק הבאר משה מקאזניץ זי"ע (וישלוח): 'כל אדם שירצה באמיתת לבבו לעלות ולהתדבק בהבורא ית"ש, השי"ת יהיה בעזרו ויעלה עד למעלה ראש ולמעלה ממדרגת המלאכים ושרפי מעלה, אך שירצה בכל נפשו ובכל מאודו ובאמיתות לבבו, שיראה בעיניו תמיד כאילו הוא עדיין עומד על הפתח ולא פעל עדיין כלום אחד מני אלף נגד מה שמוטל עליו לעשות, ואז ישתוקק ויתלהב בכל פעם לעלות יותר ויותר עד אין סוף, כמו שהבורא יתברך שמו הוא אדם הקדמון והוא יתברך עד אין סוף, כמו כן האדם אשר בארץ ובזה העולם יוכל גם כן לעלות עד אין סוף'.

וזהו הטעם למה שאיתא שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כמו דאיתא בתורת המגיד (תולדות): 'זשמעתי טעם אחד שהבעלי תשובה יותר גדול, מפני שכבר הכיר חימום והתלהבות עונות, וכשעושה תשובה ועוסק בתורה ובמצוות עושה הכל בהתלהבות וחשק גדול, מפני שידוע היטב ההתלהבות, משא"כ הצדיק שלא הכיר זה מעולם. ועוד אמר מורי ורבי הטעם, מפני שאצל הצדיק נעשו מעשים טובים ולימוד תורה הרגל, ואינו עושה כ"כ בהתלהבות, אבל הבעל תשובה אצלו הוא דבר חדש. ועוד אם לא יעשה הכל בדיקות יפול ממדרגתו, לכך מן ההכרח הוא לו לעבוד בוראו ית' בהתלהבות גדולה'.

הוא תועלת לעולמות התחתונים, שבמעשה המצות הוא עושה כלי לקבל השפע מבריכה העליונה שנמשכת על ידי קיום המצוה. (מאור ושמש דברים פרשת נצבים)

ואם עושה המצוה בחיות דקדושה לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש, אזי זוכה להמשיך חיות מחי החיים, ועל ידי זה ניכר על הפעולה שאני כאן שהיא רק מכח עליון החופף עליו, ועל ידי זה כל המצוה כאן, שהמצוה חי, מה שאין כן חלילה אם עושה כמצות אנשים מלומדה אין בהמצוה שום חיות והיא כגולם מוטלת לפניו ולא נחשבת לכלום (ישמח ישראל האזינו). ואמרו ז"ל (סוכה נ"ב ע"ב) יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. וע"כ אם האדם אינו מתחדש בכל יום בחיות חדשה רק עושה בקרירות ומצות אנשים מלומדה בודאי היצו"ר חזק ממנו, אבל כשהוא עושה בחיות חדשה אז הקב"ה עוזרו נמי בכל יום בכחות חדשים (מקץ, להתחלת חומש).

ראיש שיש לו חיות דקדושה וכל מעשהו בהתלהבות ורגש הנפש, אינו צריך שמירה שלא ידבקו בו כחות חיצוניים, אבל מי שהוא בקור רוח ומרה שחורה גוברת עליו, הוא צריך שמירה יתירה, כי הוא עלול שיאחזו בו כחות חיצוניים, ומובן שסילוק השמירה ברוחניות מסלקת השמירה גם בגשמיות, וכאמרם ז"ל (שבת קנ"א ע"ב) 'תינוק בן יומו חי אין צריך לשמרו מן החולדה ומן העכברים אבל עוג מלך הבשן מת צריך לשמרו מן העכברים, ובוודאי כמו בגשמיות כן ברוחניות' (קרה, תרע"ו).

וממילא, מחויב כל איש באשר הוא, לחוס על נפשו בכל עוז, לעוררה ברשפי אש שלהבת קה, כמו שכתב בזה רבינו דברי תוכחה מגולה (בראשית) ונעתיק את כל לשונו הקדוש: 'במד"ר (שם) והארץ היה תוהו אלו מעשיהן של רשעים, ויאמר אלקים יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים, ויבדל וכו' בין החושך, בין מעשיהן של צדיקים למעשיהן של רשעים, ויקרא אלקים לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים וכו'. ובפ' ב' מסיים בה אבל איני יודע באיזה מהם חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו, כיון דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב הוי במעשיהם של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהם של רשעים. וכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה אמר מעשיהן של רשעים היינו המעשים הטובים שלהם, והיה סלקא דעתך לומר שבהם עוד חפץ יותר באשר צריכים כפיית היצו"ר יותר, קא משמע לן דאינו כן, רק במעשיהם של צדיקים חפץ יותר, ודפח"ח'.

ז"ל נראה להוסיף עוד דברים, והנה המדרש מכנה מעשיהם של רשעים לחושך, והיינו משום שאינם נעשים באור והתלהבות ע"כ בלתי אפשר שיפעלו המעשים הטובים להדליק ולהאיר למעלה כלל, וכעין זה יש לפרש מאמר הכתוב (משלי י"ג) נר רשעים ידעך, ובזה תוכחת מגולה כמה צריך האדם להזהר במעשי הטובים בתורתו ובתפלתו שיהיו באור והתלהבות, ושלא יהיו בכלל מעשי הרשעים ח"ו, ונראה לי שזה מאזני משפט צדק ביד כל אדם לדעת מעמדו ומצבו ואם הוא לרצון לפני אדון כל, שכל כמה מדרגות של התלהבות ותשוקה שיש בעבודתו כמו כן הוא סימן שעלה במדרגות הטוב, ואם ח"ו עבודתו בקרירות זהו סימן שעדיין הוא עומד מבחוץ, ומאומה לא ישא בעמלו ח"ו, ומחויב בכל עוז לחוס על נפשו לעוררה ברשפי אש שלהבת-קה עכלה"ק.

המורם לנו מכל זה, כמה יש לנו לעורר מדת ההתלהבות בתוכנו בזריזות וחשיקה ותשוקה נפלאה לעבודת השי"ת, הן למי שמרגיש כי הוא מלא וגדוש בתורה ועבודת השי"ת, והן למי שהוא בבחינת 'שבע יפול צדיק' [וקס!], והבט נא ותראה את דברי קדשו של רבינו בשם אביו האבני נור ז"ע (קרה, תרע"ז): 'זכענין שהגיד לי כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שאיש אשר התשוקה שלו היא תורה ומצוות אי אפשר שירד לגיהנם, ואפילו אם ירד הנני ערב בעדו שימהר ויעוף משם כחץ מקשת, עכלה"ק'.

זהו מקצת מכוחה, מעלתה, קדושתה, החיוב וההכרח, של עבודה תורה ותפילה, בחיות זריזות והתלהבות.

אחר הדברים האלה, בראותנו את האש הגדולה הזאת הבערת עד לב השמים, שומה עלינו להתחיל להתרגל לחיות ולעבוד את השי"ת מתוך 'חיות זריזות והתלהבות', ואף לאלו שכבר ניסו כמה פעמים, ובטוחים שאבדה להם התקווה, והם רגילים לומר 'הרבה פעמים התחלתי וקמתי ואח"כ נפלתי', גם הם וכ"ש מי שעדיין לא ניסה, יידעו ויכניסו ללב, כי 'בחנוכה נקל לזכות לזה ולא ייעף ולא ייגע ולא יתייאש, כי ענין מדת השקידה נשאר לדורות בחנוכה, ויש על כל אחד להיות רובץ על מזוזת הפתח אף שעדיין נעול, ואזי יזכה להתחיל ולהצליח, וברוב הימים ימצא גם את הראשונות (מקץ תר"פ). ועל כן גם לדורות בחנוכה אור נר חנוכה נעשה לשמאל דוחה את קליפת הגיאיות והעזות, ועוד מטהרו מהפסולת ומקרבו

לקדושה לדרוך נפשו עוז לקבל על עצמו להלאה בתוספת כח ובהתלהבות יתירה. (מקץ ליל ז).

זהו מה שתיקנו לנו בחנוכה:

א. נר חנוכה-

שהוא מצוה ע"י האור דוקא, שהוא רומז להתלהבות ותורה אור (מקץ תר"פ). 'שתיכף ביום ראשון ידליק וילחוב עצמו להאחד יחיד ומיוחד, ומכאן ואילך מוסיף והולך שיוסיף וירבה בכל יום בבחירות והתלהבות לעבודתו יתברך וירגיש בכל יום אור חדש בדרכי עבודתו יתברך' (מגן אברהם וישב), ולא יסתפק האדם ברגש זה הניתן לו מן השמים [שבודאי כל איש ישראל מרגיש התפעלות ורגש הנפש בהדלקת הנרות], אלא צריך להיות מוסיף והולך' (חנוכה תר"פ ליל א). 'ובכל יום ויום יוסיף אומץ בהדלקה והתלהבות בבחינת מוסיף והולך' (מגן אברהם וישב). כי בוודאי 'שבכל יום יום יש אורות חדשים מה שלא היו מאתמול ובכל יום הוא לגמרי חדש, וע"כ מוסיף והולך, שבכל יום נתוסף אור חדש על זה של אתמול, ונעשים אהבה ושמחה חדשה' (מקץ תרע"ד ליל א).

ונראה שזהו טעמא דדורשי רשימות מרבותינו ז"ל בהא דפתילות ושמיים שאמרו חכמים שאין מדליקים בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה דקאי על נפשות אטומים שאין להם עליה בשבת יש להם עליה בחנוכה, אף כי אין למעלה משבת, מכל מקום בשבת אי אפשר, אלא איש על מחנהו ואיש על דגלו ומי שטרח בער"ש יאכל בשבת, וע"ז מורה מצות אזהרות תחומין שכל איש יש לו תחומו בפני עצמו, אבל חנוכה כמו שאז בעת הנס זכו לנצחון ונס למעלה מן הסדר ומן הגבול כן נשאר לדורות זמן חידוש עבודה בחיות למעלה מן הסדר (מקץ תר"פ).

כי צורת איש ישראל להיות משתוקק לאביו שבשמים כי נפשו חלק אלוך ממעל וכמו שלהבת המתנענעת ונמשכת למעלה, אך עבירה מטמטמת לבו של אדם, וזה עצמו ענין טומאה שהיא מלשון טמטום כבש"ס (יומא ל"ט). אל תקרא ונטמאתם בם אלא ונטמטם בם, וזהו ענין קליפת יון שהיו רוצים לטמטם את הלבבות שלא יהיו נמשכים ומתלהבים אחר השי"ת כמו שמטמטמין מקור נובע מים, כי היו מתנגדים לזה שישראל יש בהם חלק אלוך ממעל, וזהו שגזרו כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום נתלהבו נפשות ישראל ביותר להמשך אחר השי"ת כרשפי אש שלהבתקה המתלקחת ומתלהבת למעלה, ולאות אמת שניצתה ענינים למעלה בא הנס בנרות, שענין הנר שהשלהבת עולה מאליה שנמשכת למעלה, השמן נמשך אחר הפתילה ועולה בלהב אש אוכלה בכל רגע ורגע בחיות חדשה כאמרם ז"ל (ברכות נ"ג). גבי המוציא שלהבת לרה"י שמה שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר כי בכל רגע ורגע בא אור חדש, ובנר אמרו ז"ל שיש אור הישן ונתוסף בו בכל רגע ורגע גם אור חדש, וזה מתאים לענין ישראל שהיו אז באותה בחינה בחיות חדשה בכל רגע ורגע בלתי מתישנת כלל ולא נתקדו האהבה והחיות.

ולפי"ז יש לומר שגם לדורות זהו הענין של נר חנוכה להמשך אחר השי"ת כלהב אש עולה למעלה בכל רגע בחיות חדשה ללא התישנות וללא התקדרות. וגם נר של שבת יש לומר שהיינו הך וכמ"ש (ישעי' נ"ח) אם תשיב משבת רגלך והגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהפירוש הרגל שלך, היינו שלא יעשה מעשהו על צד ההרגל ומצות אנשים מלומדה רק בחיות חדשה ובהתלהבות (חנוכה ליל ג). וזהו ענין חנוכה, שכל ענין חינוך הוא התחלת הדבר בהתלהבות ורגש, וכך הוא לדורות במצות נר חנוכה שאור הנרות דוחה את החושך מלב ישראל וכל הרוצה לראות רואה ומבין מצבו עד כמה ירד פלאים, וממילא נתעורר רגש אהבה. וזהו שעשאוים ימים טובים בהלל והודאה, שהכוונה לא על האמירה לבדה אלא רגש ההלל והודאה ולהתחיל מחדש בהתלהבות יתירה, וזה חנוכה חינוך על לעתיד. ונראה דבמה שהאדם מבין ורואה את מומי עצמו ומתעורר ברגש אהבה עד שמתפרץ מלבו הלל והודאה, מחמת זה נושע מכל צרותיו ומתמרק ונעשה באמת כברי' חדשה נקי וטהור (חנוכה ליל ב).

ודבר בעתו להעתיק מעשה רב מרביה"ק הישמח ישראל ז"ע (תפארת ישראל פ"ט אות שלד): 'סיפר הר' חיים בער נ"י מאסטראווע, ששמע מהשו"ב במינסק, איך שהיה בחנוכה באלכסנדר, ובלילה הראשונה קודם הדלקת נר חנוכה היה מחבא את עצמו בבית הרבי לראות הכנת הרבי להדלקת נר חנוכה, וסיפר, כשבא רבינו הק' מהמקוה, פגע בו, ובתחילה צוה אותו שילך לחוץ, ואח"כ לא הקפיד עליו, וראה כשרחץ את ידיו מהמקוה והמטפחת בידו - רץ הנה והנה סמוך להשולחן כמו חצי שעה, ופניו היה בוהר כלפידי אש, וכשראה זאת היה מחשב את עצמו במחשבתו אם זה היא ההכנה להמצוה מכל שכן התלהבות בהמצוה עצמו, ובכל הלילה היה

העצה היעוצה היא להתחיל בתשוקה קדושה

להשליך ממנו תשוקה חיצונית טרם טעם תשוקה קדושה, אי אפשר, כי באופן זה יהיה הלב ריק ביני וביני מתשוקה לגמרי, ואם לפעמים ידמה האדם בנפשו כן הוא רק דמיון, אלא **העצה היעוצה היא להתחיל בתשוקה קדושה**, וכמו שיבואר.

דהנה כמו של עמלק לא די שמפזר את ישראל מלימוד התורה אלא עוד להיפוך מכנס אותן בדבר שיצה"ר חפץ בו בכמדרש פ' תרומה הנ"ל, היינו שמכנים בלב ישראל תשוקה ונייחא בתאוות רעות. והנה כבר אמרנו במקום אחר כי בטבע הלב להשתוקק ואין שני מיני תשוקה היינו תשובה קדושה ותשוקה טמאה יכולין להיות כאחת, ואין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת (יבמות ק"ב ע"ב). ומצאנו רמז לזה בש"ס מגילה (ו'). קיסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתייהן או ישבו שתייהן אל תאמין חרבה זו וישבה זו או להיפוך תאמין, קיסרי מכונה תאוה רעה וירושלים תאוה קדושה ואי אפשר ששתייהן יהיו מיושבות בלב אחד, אלא מלאה החרבה אם מלאה זו חרבה זו. ולעומת שיש באדם תשוקה קדושה ונייחא בעבודת ה', מגרש מתוך הלב תשוקה ונייחא הטמאה, ומעורר איבה על כחות הרע המבטלין את האהבה הקדושה, ואולם להיפוך הוא ח"ו להיפוך. וע"כ לגרש את עמלק מלב האדם אין עצה כי אם להתחיל בתשוקות הקדושה, כי באם ימתין עד שיגרש מקודם האהבה הטמאה יהי ביני ביני הלב פנוי מתשוקה, וזה אי אפשר כי חרבו שתייהן אל תאמין, ואין עצה אלא להכניס בלבו בכח תשוקה קדושה ונייחא בעבודה, וזה עצמו דוחה ומגרש את התשוקה הטמאה, וכעין דאיתא בתנא דבי אליהו נכנס באדם טפה של תורה יצאה כנגדה טפה של ליצנות, וזה שאמר הכתוב והי' בהניח וגו' תמחה וגו', היינו במה שיש באדם נייחא בדבר קדושה בזה עצמו מוחה את עמלק מלב' (תצוה וזכור, תרע"ד).

והגם שאי אפשר שתתעצם עמו כל כך בעוד מצואתו לא רחץ, מכל מקום בזמנים המקודשים נקל לשאוב עכ"פ ריח קדושה, לעומתו נדחית התשוקה החיצונית, ואז תתוסף תשוקת הקדושה, וכן לעולם, ומ"מ תשוקת הקדושה קודמת להכנס עוד טרם נעקרה החיצונית לגמרי'.

דהנה כמו של עמלק לא די שמפזר את ישראל מלימוד התורה אלא עוד להיפוך מכנס אותן בדבר שיצה"ר חפץ בו בכמדרש פ' תרומה הנ"ל, היינו שמכנים בלב ישראל תשוקה ונייחא בתאוות רעות. והנה כבר אמרנו במקום אחר כי בטבע הלב להשתוקק ואין שני מיני תשוקה היינו תשובה קדושה ותשוקה טמאה יכולין להיות כאחת, ואין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת (יבמות ק"ב ע"ב). ומצאנו רמז לזה בש"ס מגילה (ו'). קיסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתייהן או ישבו שתייהן אל תאמין חרבה זו וישבה זו או להיפוך תאמין, קיסרי מכונה תאוה רעה וירושלים תאוה קדושה ואי אפשר ששתייהן יהיו מיושבות בלב אחד, אלא מלאה החרבה אם מלאה זו חרבה זו, ולעומת שיש באדם תשוקה קדושה ונייחא בעבודת ה', מגרש מתוך הלב תשוקה ונייחא הטמאה, ומעורר איבה על כחות הרע המבטלין את האהבה הקדושה, ואולם להיפוך הוא ח"ו להיפוך.

ועל כן לגרש את עמלק מלב האדם אין עצה כי אם להתחיל בתשוקות הקדושה, כי באם ימתין עד שיגרש מקודם האהבה הטמאה יהי ביני ביני הלב פנוי מתשוקה, וזה אי אפשר כי חרבו שתייהן אל תאמין, ואין עצה אלא להכניס בלבו בכח תשוקה קדושה ונייחא בעבודה, וזה עצמו דוחה ומגרש את התשוקה הטמאה, וכעין דאיתא בתנא דבי אליהו נכנס באדם טפה של תורה יצאה כנגדה טפה של ליצנות, וזה שאמר הכתוב והיה בהניח וגו' תמחה וגו', היינו במה שיש באדם נייחא בדבר קדושה בזה עצמו מוחה את עמלק מלב' (תצוה וזכור, תרע"ד).

העצה היעוצה לזה לברוח מכסופין דהאי עלמא

ובחדא מחתא עם זה שאדם יכניס בלבו בכח תשוקה קדושה ונייחא בעבודה, צריך גם כן לברוח מכל התאוות של העולם הזה, מפני שאך גם זאת שתהיה לאדם תשוקה לאלקות איננה כ"כ קלה, אבל העצה היעוצה לזה לברוח מכסופין דהאי עלמא, ומכל דבר שאדם בורח מחיצוניות בא לעומתו בקדושה, ואז ממילא תבוא בו רוח תשוקה לקדושה, והתשוקה היא בלב, ואז יירושלים שהיא ליבא דכל עלמא קולטתו, ויהי נרצה מצד הכלל, וכשאדם מוסיף להתקדש בדעתו ושכלו כל חד וחד כפי דמשער בלביה כי אין דעתן של בני אדם שוות, אז נרצה גם מצד הפרט (אמור, לברית מילה).

ואף שאמרנו קודם ש'להשליך ממנו תשוקה חיצונית טרם טעם תשוקה קדושה, אי אפשר, כי באופן זה יהיה הלב ריק ביני וביני מתשוקה לגמרי.

מתבונן בעצמו בהרעיון הזה. ובבוקר נכנס לקודש פנימה כי היה איזה דבר נחוץ, וכשפתח את הפתח קם רבינו הק' מכסאו ואמר לו, בודאי עיקר הוא 'הכנה' להמצוה, דעשיית המצוה בעצם היא רק כחו של השי"ת, כי אף ההכנה היא עזרו וכחו של השי"ת ולא ידנו פעל כל זאת, אבל מחסדי השי"ת נחשב לפניו כמו שהיה יגיעתנו ועבודתנו לבחור בחיים.

וזה מה שיש לנו לכונן כשאנחנו נגשים עם נר דולק ביד להדלקת נרות החנוכה ואנו פותחים בברכה... אשר קדשנו במצוותיו וצוננו, להדליק נר חנוכה, כמו שביאר לנו זאת הרה"ק הקדושת לוי מבארדיטשוב ז"ע (פירושי אגדות): ברוך אתה ה' כו' להדליק נר חנוכה, הנה ידוע, שיעיקר עבודת האדם בתפלה ובתורה ובמצות להתלהב נפשו ולבו לה' באהבה ותשוקה נפלאה על ידי התבוננות בגדלות ה' בהעמקת הדעת אז תתלהב נפשו לה' בעריבות מתיקות ידידות כו', וכמו שידוע בענין שמחה של מצוה שהעיקר לעשות כל מצוה ומצוה באהבה ותשוקה גדולה ובהתלהבות עצומה. וזהו פירוש הברכה ברוך אתה ה' וכו' להדליק וכו', שאנו מברכים ומשבחים לה' אשר בחר בנו לעם סגולתו לעשות מצותיו בהדלקה ובהתלהבות עצומה כשלהבת העולה מאליה. אמנם לפעמים כאשר נתטמטם לבו ושכלו של אדם אשר אי אפשר לו לעשות המצוה בהתלהבות ותשוקה בשביל זה לא ימנע חס ושלוש מלעשות המצוה אלא יעשה המצוה בהנחה גם בלי התלהבות.

ב. 'הלל והודאה-

שהם חיות והתלהבות בקדושה (מקץ תר"פ). וזהו שעשאוים ימים טובים בהלל והודאה, שהכוונה לא על האמירה לבדה אלא רגש ההלל והודאה ולהתחיל מחדש בהתלהבות יתירה (חנוכה ליל ב), וכדברי השפתי צדיק (חנוכה) 'ישראל על ידי הלל והודאה בוודאי יכולים להשיג צרכיהם באופן יקר, אך תלוי בהדביקות והתלהבות'. וכאשר הביא השפת אמת (חנוכה תרל"ח) אשר 'הלל הוא הארה אמיתיות, מלשון בהלו נרו, וכמ"ש בשמך אשא כפי, אשא לשון התלהבות, שמתבטל כחות האדם ע"י הזכרת שמו הגדול ית', ואז אין האדם זוכר ממהות עצמותו, רק להלל לפניו יתברך כמו המלאכים שמשבחים להבורא יתברך ואין להם ענין אחר כלל'.

ג. סעודת חנוכה-

לא תיקנו סעודה שאין זה מורה על חיות (מקץ תר"פ). אמנם ידוע מה שכתב הרמ"א על דברי השו"ע שכתב (או"ח תרע, ב): 'יבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות, שלא קבעום למשתה ושמחה, והוסיף על כך הרמ"א: ו"א שיש קצת מצוה ברבוי הסעודות, משום דבאותן הימים היה חנוכת המזבח (מהר"א מפרא"ג). ונוהגין לומר זמירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם, ואז הוי סעודת מצוה (מנהגים)', וכן כתב בדרכי משה: 'אפשר שלזה נהגו במשתה ושמחה, ומצאתי בהגהת מנהגים סעודת חנוכה רשות, ולכן נוהגין לומר מזמורים להרבות בו שבחות כדי שיהא סעודת מצוה, כן השיב מוה"ר"ם עכ"ל'.

ולפי זה יש לומר, דמובן שפיר טעם שהביא הרמ"א, דבאמת הסעודה אינו מצוה אלא רשות, אבל כשמוסיפים ומרבים בו בשבחות, והיינו חיות והתלהבות בקדושה, אזי נהפך כל הסעודה למצוה. (ואפשר להוסיף ולומר מעט בחריפות, שאם אדם אומר הלל בלי חיות והתלהבות נהפך ההלל לאינו מצוה אלא רשות, וד"ל).

יעתה נבוא להבין מדברי רבינו כיצד יכולים אנו להכניס ללב ההשתוקקות וההתלהבות והסכת נא אזנך ושמע כי הם דברים הצריכים התבוננות, ולהכניס בהם מוח ולב:

טבע הלב להשתוקק, ואי אפשר שיהיה הלב בלי תשוקה לגמרי

דהנה צורת הלב היא להשתוקק לדבר מה, ושיהיה הלב בלי תשוקה לגמרי אי אפשר, ממילא אי אפשר לאדם לומר 'לי אין התלהבות, ישנם אנשים שנולדו עם ברען ופיעור, אבל אני אדם פשוט, כי אין זה נכון כלל ואין מציאות כזאת, אלא 'בטבע הלב להשתוקק, לכל אחד בכל מצב שהוא, אלא ש'אין שני מיני תשוקה, היינו תשוקה קדושה ותשוקה טמאה, יכולין להיות כאחת, וכל מי שאומר שאין לו תשוקה לדבר קדוש יבדוק נא ויראה כי תשוקה שלו וההתלהבות שלו הם לדברים אחרים, לתאוות לגשמיות או לשאר עניני העולם הזה (וישב תרע"ה).

ממילא אחר שהבנו היטב היטב ב' הקדמות אלו, א. 'שיהיה הלב בלי תשוקה לגמרי אי אפשר' ב. 'בטבע הלב להשתוקק, והאדם משתוקק או לקדושה או לטומאה, ואין שניהם יכולים להיות כאחת, יש לו לאדם להשתוקק לדבר שבקדושה וישליך תשוקה חיצונית, ואז טוב לו ואשרי לו. אמנם צריך בזה זהירות רבה וסדר בדברים אלו, ונביא בתמצית מדברי רבינו היוצא מדבריו ב

התלהבות לבו לתורה ולעבודת השי"ת למען שמו באהבה, לא יחשב אליו התענוג עוה"ז של אותו הדבר, כמו אם אדם שמח במשא ומתן שהרוויח אינו מרגיש כלל בתענוג קטן של אכילה, ולכן כותב 'שירבה תענוג וחשקות דביקות אלקות בלבו ע"י התורה עד שיכבה זה כשרגא בטיהרא'. אמנם וודאי שכעת אנו מדברים על מי שאינו במדרגה זו כל עיקר, לכך יתחיל בתשוקות קדושות והלהבות בדבר מצווה, ובחזקת מחתא עם זה יעזוב ויפסיק מלכסוף בתשוקה לסופגניה במילוי... וכיו"ב.

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שנוכח לעבודת השי"ת באמת, לתיקון הנשמה שתזדכך מכל הזוהמות והכתמים, ויאיר אור נשמתו דוגמת רוחניות מלאכי ושרפי מעלה בבחינת והנה שרף להיות דומה ממש למלאך ושרף, ונעלה יותר עד למעלה ראש ולמעלה ממדרגת המלאכים ושרפי מעלה, ועי"ז נזכה לעשות יחודים בעולמות העליונים ותענוג והשעשועים להשי"ת, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

ואם לפעמים ידמה האדם בנפשו כן הוא רק דמיון, ולכך אמר רבינו שהעצה היעוצה היא להתחיל בתשוקה קדושה, ואם כן איך רבינו אומר לנו כאן בשטיקל הזה שהעצה היעוצה לזה הוא לברוח מחיצוניות ומכסופין דהאי עלמא. הכוונה פשוטה לכאורה בדבריו הקדושים, כי וודאי אי אפשר שהלב יהיה ריק בינו וביני, וצריך להתחיל בתשוקה חיצונית, אבל אין לו גם באותו זמן לכסוף לדברים גשמיים, ונבאר.

הנה עתה בחג החנוכה, יש להוסיף בהתלהבות תשוקה וחפצה בהכנה להדלקת נרות חנוכה, וק"ו במצווה עצמה, לומר הלל בשמחה ובהודיה מיט א קאך און התרוממות, מיט א'פלאם פייער, לשבת בסעודת חנוכה מתוך זמירות ותשבחות דבקות ושמחה, וכל זה באש קודש של מ'אז ועד היום חנוכה היא זמן חידוש עבודה תורה ותפילה בחיות וזריות והתלהבות' (מקץ תר"פ), ובאמת בשעה שהאדם יהיה לו התלהבות אמיתית בזה לא יחשב בעיניו התענוג של עוה"ז של אותו הדבר, וכדברי היושר דברי אמת (קונטרס ראשון אות ד): 'עד שאפילו בעת המוכרח לדברים הנ"ל, מחמת גודל

מעשי צדיקים

ברכת השבת של ה"באר מים חיים" (יומא דהילולא כ"ז כסלו)

אחד שאירע לפני שנים רבות, וכך היה המעשה:

בתקופה ההיא עסק לפרנסתו בסחר בהמות, ובשבת אחת נזדמן לו לשבות בעיר טשערנוביץ, ומכיון שהיה בידו סכום גדול, וחשש להשאירו בבית האכסניא, פנה לרבה של העיר בימים ההם, הלא הוא הרה"ק רבי חיים זיע"א בעל הספד"ק "באר מים חיים" ו"סידורו של שבת" (יומא דהילולא כ"ז כסלו), והפקיד אצלו את ארנקו ובו כל רכושו. רבי חיים נטל את הארנק שהופקד בידו וסגר אותו בארון הברזל אשר בחדר הפנימי, ואת המפתח החביא במקום מבטחים. ביתו של רבי חיים היה פתוח לכל דכפין ביחוד ביום השבת, אך ביניהם היו גם אנשי דלא מעלי והיו ביניהם מחוסרי מצפון, שבעצם ליל השבת פרצו את החדר ושלחו את ידם באותו ארנק שהופקד ברשותו. במוצאי שבת כאשר הוא הסוחר בא לבקש את פקדונו, נכנס רבי חיים לחדר הפנימי ליטול את הארנק ולהחזירו לבעליו, אך לצערו הגדול נוכח כי הארנק אינו במקומו, וכאשר הבין שכנראה שהוא נגנב, פרץ רבי חיים בקריאת שבר ומרוב צער התעלף פעמים אחדות, בני הבית הזליפו עליו מים, ורוחו שבה אליו, אך מדי פעם התעלף ולא יכלו להשיב את רוחו. מששהבין הסוחר בנעשה, איבד את עשתונותיו ולא ידע מה לעשות, לבו של הסוחר דאב על איבוד ממונו, אולם בראותו את מצבו החמור של רבי חיים, נתלבש גבורה נפשית עמד ממקומו והכריז: אני מוחל לרבי על הפיקדון, ואין לי כלפני כל תביעה, ורק אז שבה רוחו של רבי חיים.

לאחר ימים אחדים כאשר רבי חיים חזר לאיתנו, קרא אליו את הסוחר והביע בפניו שוב את צערו הגדול על אבדן כספו, "אין בידי להחזיר לך מיד את פיקדונך" אמר לו, אולם נכון אני לפרוע לך את כספך, אשר היה צרור בו, לשיעורים. חס ושלוס קרא הסוחר, כת"ר שומר חנם היה ואין הוא חייב בגניבה ואבידה, "ברוך תהא לא-ל עליו על שהחייית את נפשו" הודה לו רבי חיים מקרב לב, ובברכתו אשפיע עליך מברכת השבת שבה נתברכת, ואני מאחל לך כי בכל שבת תתעלה מכל היות העולם הזה, וכמוני תרגיש בשבת מעין עולם הבא. הסוחר שנכווה במסחרו ואיבד את כספו, חדל לסחור בדרכים, הוא השתקע בכפר והתפרנס מחכירת בית המרזח. כל ימות השבוע היה עיסוקו עם האיכרים הפשוטים והמגושמים ומתפרנס מהם, ואת הריווח של כל ימות השבוע היה מוציא לכבוד השבת. החל מחצות יום השישי החלו פניו נוהרים בזוהר שבת, וכל הסובבים אותו הרגישו את נועם השבת השופע הימנו, אף שמעו הגיע למרחוק והרבי ר' אלימלך שיגר את תלמידיו לכפר ההוא ללמוד מהליכותיו של אותו יהודי כיצד לענג את השבת ולכבדה.

מן המפורסמות הוא כי היהודים הפשוטים הישרים ותמימים שהיו דבקים במצוות, הם ששימשו כדוגמא בעיני הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, ומידי פעם היה משגר אליהם את תלמידיו ללמוד מדרכיהם ולעשות כמעשיהם.

מסופר: פעם אחת שיגר כמה מתלמידיו לכפר נידח אחד במרחק רב מליזענסק, והורה להם להתעניין בהתנהגותו של יהודי אחד מתושבי הכפר ביום השבת, וללמוד ממנו כיצד לענג את השבת. התלמידים נענו להוראת רבם, ביום הרביעי יצאו מליזענסק וביום השישי בבוקר הגיעו לאותו כפר. כאשר שאלו לכתובתו של אותו יהודי, הופנו לבית המרזח העומד במרכז הכפר. הם ניסו להיכנס פנימה אך לא הבחינו באיש, עשן מקטרתיהם של האיכרים המעשנים אגב שתייה, עירפל את הכל ורק בקושי הבחינו בפניו המגושמים של בעל בית המרזח, השקוע ראשו ורובו במשאו ומתנו עם האיכרים, כשהוא מושיט להם כוסיות משקה, ומקבל את מחירם. הם ניגשו אליו וסיפרו לו כי באו לכאן לפי הוראת רבם הרבי ר' אלימלך, אך הלא לא מצא פנאי להיפנות אליהם והמשיך בעיסוקיו עם האיכרים השיכורים. האווירה לא מצאה כלל חן בעיניהם, ומה גם שהלה לא גילה כל רצון לקבל אותם כאורחיו לשבת קודש. שמא טעות היתה בידינו? החל הרהור לעלות על לבם.

אך בעוד שהם עומדים שם הרגישו תכונה מופלאה בין האיכרים, לפתע, כשהגיעה שעת חצות היום, מיהרו האיכרים לצאת מבית המרזח, ותוך רגעים אחדים התרוקן המקום לחלוטין. התלמידים לא הספיקו להתבונן לאשר נעשה מסביבם, והנה בעל בית המרזח קרב עליהם והפעם ארשת פניו השתנתה לחלוטין, לבוש הוא בגדי שבת ופניו זוהרות. לאחר שנתן להם שלום, האיר להם את פניו והזמין אותם להתארח בביתו ביום השבת, ולסעוד על שולחנו את שלש סעודות היום. התנהגותו זו היתה להם כהפתעה נעימה לעומת האכזבה לפני שעה קלה, ואין צורך להוסיף שהם נענו לו, והשבת עברה עליהם תוך התרוממות רוח, כל השבת לא חדל המארח לשורר ולזמר לכבוד שבת קודש, למראה עיניים הרי הוא איש פשוט, אך מה גדולה שמחתו ביום השבת, אף הם חסידים ואנשי מעשה שזכו להסתופף בצלו של הרבי ר' אלימלך ביום השבת, הרגישו נועם מיוחד באותה שבת, ואף הם התעלו יחד עמו. במוצאי שבת ביקשו הימנו לספר כיצד הגיע למדרגה כזו של עונג שבת? והוא נענה לבקשתם, וסיפר להם שזכה לכך בגלל מאורע

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

"ולכן מנהג יפה להרבות בהם בצדקה ובכח נתינתה ניתן לתקן את כל פגמי הנפש, ובפרט כשנותנם ללומדי תורה (קיצורע קליט ס"א) הן המפוסמות ואין צריכים ראייה כל הזיכוי הרבים הגדול בהוצאה לאור של גליונינו הנפלא "אשרי האיש", שמופץ לאור בארץ ובעולם. ותורה וחסד משולבים יחד, הפצת תורה, וחסד עם השני קורא הגליון. לכך פונים אנו באופן אישי אנא! קחו חלק בפרט בימי החנוכה במפעל הזיכוי הרבים הגדול הזה. תזכו למצוות לתרומות "נדרים פלוס" בקטגוריית "עלון אשרי האיש" או באפשרויות האחרות

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל
בן הרב אהרן אריה ז"ל
נלב"ע ה' תמוז תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

ברכת "מזל טוב" חמה ולבבית נשגד
קדם ידידינו הדגול, העומד לימין העלון
בכל עת ועונה, מוכתר בכל מידה נכונה,
הרה"ח ר' אהרן ברוך
וועלטשער שליט"א
לדגל שמחת היכנס בנו יקירו כמר
אברהם מנחם לעול התורה והמצוות
בשעה טובה ומצלחת ולמזל טוב
וכן יהי רצון שכל נטיעות שיוצאים ממך
יהיו כמותך, ותזכו לרוות רוב
נחת דקדושה מהם ומכל יו"ח מתוך
בריות גופא ונהורא מעליא.